Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2007

MATAMAITIC – ARDLEIBHÉAL

PÁIPÉAR 2 (300 marc)

DÉ LUAIN, 11 MEITHEAMH – MAIDIN, 9:30 go dtí 12:00

Freagair **CÚIG** cheist as **Roinn A** agus ceist **AMHÁIN** as **ROINN B**.
Gabhann 50 marc le gach ceist.

RABHADH: **Caillfear marcanna mura dtaispeántar go soiléir an obair riachtanach go léir.**

Ba chóir na haonaid tomhais chuí a lua sna freagraí, nuair is ábhartha iad.

ROINN A

Freagair CÚIG cheist as an roinn seo.

1. **(a)** Sainíonn na cothromóidí paraiméadracha a leanas ciorcal:

$x = 5 + 7\cos\theta, \quad y = 7\sin\theta,$ áit a bhfuil $\theta \in \mathbf{R}$.

Cad é cothromóid Chairtéiseach an chiorcail?

(b) Dhá chiorcal iad $x^2 + y^2 - 4x - 6y + 5 = 0$ agus $x^2 + y^2 - 6x - 8y + 23 = 0$.

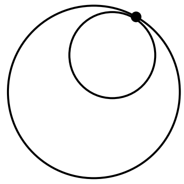

(i) Cruthaigh go dtadhlaíonn na ciorcail lena chéile go hinmheánach.

(ii) Faigh comhordanáidí phointe tadhaill an dá chiorcal.

(c) Tá lárphointe ciorcail sa chéad cheathramhán.
Tá an x-ais ina tadhlaí leis an gciorcal ag an bpointe (3, 0).
Gearrann an ciorcal an y-ais ag pointí a bhfuil 8 n-aonad eatarthu.
Faigh cothromóid an chiorcail.

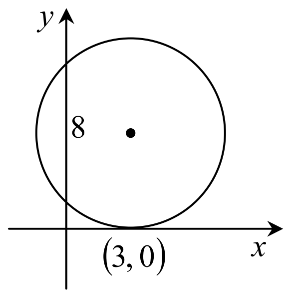

2. **(a)** Tá $\vec{x} = -2\vec{i} + 5\vec{j}$ agus $\vec{xy} = -6\vec{i} - 8\vec{j}$. Sloinn $\vec{y}$ i dtéarmaí $\vec{i}$ agus $\vec{j}$.

(b) Tá $\vec{a} = 5\vec{i}$ agus $\vec{b} = \sqrt{3}\,\vec{i} + 3\vec{j}$.

(i) Taispeáin nach bhfuil $\vec{ab}$ ingearach le $\vec{b}$.

(ii) Faigh luach na réaduimhreach k, má thugtar $\vec{c} = k\vec{b}$ agus $\vec{ac} \perp \vec{b}$.

(c) Tá $\vec{p} = 3\vec{i} + 4\vec{j}$ agus $\vec{q} = 5\vec{i} + 12\vec{j}$.

Tá $\vec{r} = \dfrac{65t}{16}\left(\dfrac{\vec{p}}{|\vec{p}|} + \dfrac{\vec{q}}{|\vec{q}|}\right)$, áit a bhfuil $t > 0$.

(i) Sloinn $\vec{r}$ i dtéarmaí $\vec{i}$ agus $\vec{j}$.

(ii) Faigh $\vec{p}.\vec{r}$ agus $\vec{q}.\vec{r}$.

(iii) Uaidh sin, taispeáin go bhfuil r ar dhéroinnteoir $\angle poq$, áit arb é o an bunphointe.

3. **(a)** Faigh achar an triantáin arb iad $(1,1)$, $(8,-5)$ agus $(5,-2)$ a stuaiceanna.

(b) Is é f an claochlú $(x,y) \to (x',y')$, áit a bhfuil $x' = 4x + 2y$ agus $y' = -3x - y$.
Is é K an líne $x + y = 0$.

(i) Taispeáin gurb é K a íomhá féin faoi f.

(ii) Dhá phointe iad p $(1,-1)$ agus q $(3,-3)$.
Faigh an cóimheas $|pq| : |f(p)f(q)|$, agus bíodh do fhreagra san fhoirm is simplí.

(c) Tugtar an chothromóid $k(3x - 5y + 6) + l(5x - 7y + 4) = 0$, áit $k, l \in \mathbf{R}$.

(i) Taispeáin, le haghaidh gach k agus l, go léiríonn an chothromóid thugtha líne a ghabhann trí phointe trasnaithe $3x - 5y + 6 = 0$ agus $5x - 7y + 4 = 0$.

(ii) Faigh an gaol idir k agus l i dtreo is go léiríonn an chothromóid thugtha líne ar fána di 2.

(iii) Má tá $k = 1$, cad í an líne tríd an bpointe trasnaithe nach féidir leis an gcothromóid thugtha a léiriú? Déan do fhreagra a chosaint.

4. **(a)** Taispeáin go bhfuil $(\cos A + \sin A)^2 = 1 + \sin 2A$.

(b) Faigh gach aon réiteach ar an gcothromóid

$$6\cos^2 x + \sin x - 5 = 0, \text{ áit a bhfuil } 0^\circ \leq x \leq 360^\circ.$$

Bíodh gach réiteach díobh ceart go dtí an chéim is gaire.

(c) Is é $[ab]$ an trastomhas ag leathchiorcal ar lárphointe dó o agus arb é r fad a gha.
Is corda é $[ac]$ sa chaoi go bhfuil $|\angle cab| = \alpha$, áit a dtomhaistear α ina raidiain.

(i) Faigh $|ac|$ i dtéarmaí r agus α.

(ii) Déroinneann $[ac]$ achar an réigiúin atá cuimsithe ag an leathchiorcal.

Taispeáin go bhfuil $2\alpha + \sin 2\alpha = \dfrac{\pi}{2}$.

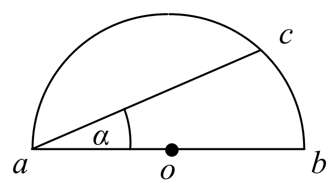

5. **(a)** Luacháil $\displaystyle \operatorname*{Teor}_{x\to 0} \frac{\sin 2x}{\sin 3x}$.

(b) Ag baint feidhme duit as an bhfoirmle $\cos(A+B) = \cos A \cos B - \sin A \sin B$, díorthaigh foirmle le haghaidh $\cos(A-B)$ agus uaidh sin cruthaigh go bhfuil $\sin(A+B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$.

(c) Trí phointe iad *p, q* agus *r* ar thalamh cothrománach.
Cuaille ceartingearach é [*sr*], ar airde dó *h* méadar.
Is é 60° uillinn airde *s* ó *p* agus is é 30° uillinn airde *s* ó *q*.
Tá $|pq| = c$ méadar.
Má thugtar go bhfuil $3c^2 = 13h^2$, faigh $|\angle prq|$.

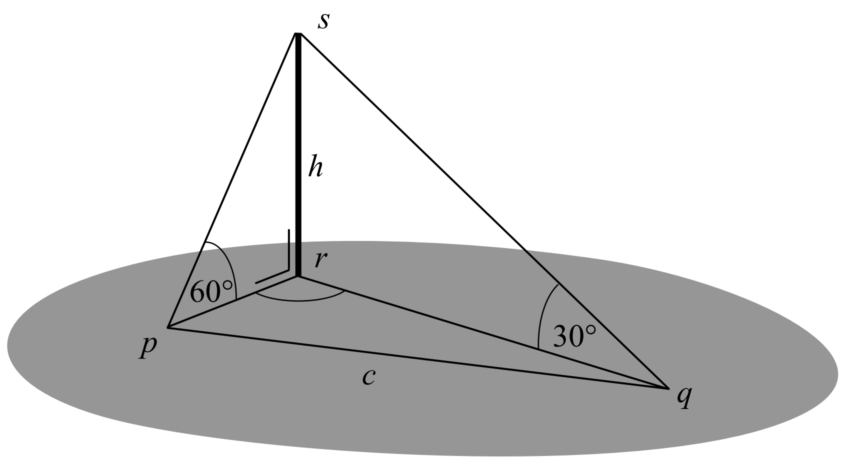

6. **(a)** Tá seisear, Máire agus Seán ina measc, ina suí ina líne.

(i) Cé mhéad eagar éagsúil den seisear is féidir a chumadh?

(ii) Cé mhéad ceann de na heagair sin ina bhfuil Máire agus Seán taobh lena chéile?

(b) Is iad α agus β fréamhacha na cothromóide cearnaí $px^2 + qx + r = 0$.

Tá $u_n = l\alpha^n + m\beta^n$, le haghaidh gach $n \in \mathbf{N}$.

Taispeáin go bhfuil $pu_{n+2} + qu_{n+1} + ru_n = 0$, le haghaidh gach $n \in \mathbf{N}$.

(c) Lonnaítear *w* diosca bhána agus *r* diosca dhearga i mbosca. Roghnaítear dhá dhiosca go fánach as an mbosca. Is é *p* an dóchúlacht go bhfuil dath dearg ar an dá dhiosca.

(i) Faigh *p* i dtéarmaí *w* agus *r*.

(ii) Nuair atá $w = 1$, faigh an luach ar *r* ar fíor ina leith $p = \frac{1}{2}$.

(iii) Tá luachanna eile ar *w* agus *r* ar fíor ina leith freisin $p = \frac{1}{2}$.

Ré-uimhir é an chéad luach eile is ísle ar *w*.

Trí na ré-uimhreacha a iniúchadh ceann i ndiaidh a chéile, faigh an luach sin ar *w*, agus an luach comhfhreagrach ar *r*.

7. **(a)** **(i)** Cé mhéad rogha éagsúil de cheithre litir an ceann is féidir a dhéanamh as litreacha an fhocail FLORIDA ?

(ii) Cé mhéad ceann de na roghanna sin a mbeidh guta amháin ar a laghad iontu?

(b) Caitear dhá dhísle.

(i) Cad é an dóchúlacht go bhfaighfear dhá uimhir chomhionanna nó go bhfaighfear a cúig mar shuim an dá uimhir?

(ii) Cad é an dóchúlacht go mbeidh iolrach an dá uimhir a chaitear cothrom, ar a laghad, le dhá oiread a suime?

(c) **(i)** Faigh, i dtéarmaí *a* agus *d*, meán an chéad seacht dtéarma de sheicheamh comhbhreise arb é *a* a chéad téarma agus *d* a chomhbhreis.

(ii) Taispeáin gurb é 2*d* diall caighdeánach na seacht n-uimhir sin.

ROINN B
Freagair ceist AMHÁIN as an roinn seo.

8. **(a)** Réaduimhreacha iad p agus q sa chaoi go bhfuil $p+q=1$.
Faigh an luach ar p a thugann uasluach don iolrach pq.

(b) **(i)** Díorthaigh an tsraith Maclaurin le haghaidh $f(x)=(1+x)^m$ suas chomh fada leis an téarma a chuimsíonn x^3, agus an téarma sin san áireamh freisin.

(ii) Agus tú ag glacadh le

$$\frac{m(m-1)(m-2).........(m-r+1)}{r!}x^r$$

mar théarma ginearálta na sraithe $f(x)$, taispeáin go bhfuil an tsraith coinbhéirseach le haghaidh $-1<x<1$.

(c) Luacháil $\displaystyle\int_0^1 \tan^{-1}x\,dx$.

9. **(a)** Tá dhá theagmhas E_1 agus E_2 neamhspleách. Tá $P(E_1)=\frac{1}{5}$ agus $P(E_2)=\frac{1}{7}$. Faigh

(i) $P(E_1 \cap E_2)$

(ii) $P(E_1 \cup E_2)$.

(b) Caitear cúig bhonn neamhlaofa.

(i) Faigh an dóchúlacht go bhfaighfear trí aghaidh agus dhá chúl.

(ii) Déantar na cúig bhonn a chaitheamh ocht n-uaire. Faigh an dóchúlacht go bhfaighfear trí aghaidh agus dhá chúl ceithre huaire go beacht.
Bíodh do fhreagra ceart go dtí trí ionad dheachúlacha.

(c) Na méideanna atá dlite ar bhillí míosúla le haghaidh fón póca, tá dáileadh normalach orthu arb é €53 a mheán agus €15 a dhiall caighdeánach.

(i) Má roghnaítear bille go fánach, faigh an dóchúlacht go mbeidh an méid atá dlite air idir €47 agus €74.

(ii) Roghnaítear sampla randamach de 900 bille. Faigh an dóchúlacht go mbeidh an méid meánach atá dlite ar na billí sa sampla níos mó ná €53·30.

10. **(a)** I gcás gach ceann díobh seo a leanas, luaigh an fáth nach grúpa é.

(i) An tacar d'uimhreacha aiceanta faoi dhealú.

(ii) An tacar de réaduimhreacha faoi iolrú.

(b) Is é $G = \{ I_\pi, R_{180^\circ}, S_X, S_Y \}$ tacar shiméadrachtaí na dronuilleoige *abcd*.

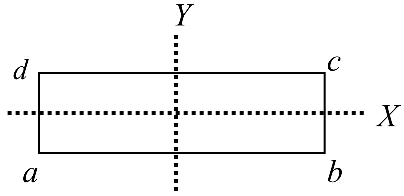

(i) Taispeáin gur grúpa é G faoi chomhshuíomh.
Tá cead agat glacadh leis go bhfuil comhshuíomh na siméadrachtaí comhthiomsaitheach.

(ii) Faigh $Z(G)$, lár an ghrúpa.

(c) Bain feidhm as teoirim Lagrange chun a chruthú

(i) go bhfuil gach grúpa d'ord príomha cioglach

(ii) go roinneann ord gach baill de ghrúpa críochta G, ord G féin.

11. **(a)** Faigh éalárnacht an éilips ar cothromóid dó $\frac{x^2}{64} + \frac{y^2}{48} = 1$.

(b) Cruthaigh go ndéanann claochlú cosúlachta ingearlár triantáin a mhapáil ar ingearlár íomhá an triantáin.

(c) Is é E an éilips $\frac{x^2}{4} + y^2 = 1$ agus is é L an líne $y = x$.
Ag baint úsáide duit as claochlú a mhapálann E ar an aonadchiorcal, nó ar shlí eile, faigh cothromóid na lárlíne atá comhchuingeach le L in E.

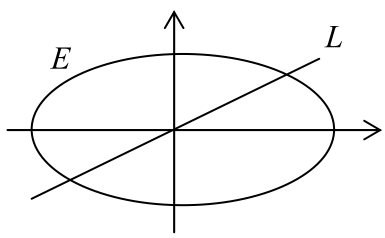

Leathanach Bán